

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qui possint in denuntiationibus dispensare, & quæ sit causa legitima
dispensationis. §. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

matrimonij, quando non præsumitur impedimentum, censent aliqui graues Doctores leuem esse materiam, neque excedere veniale culpam, vt videre est in Petro de Ledesim. tract. de matr. qua. 4. §. 1. art. 5. §. 1. dub. 1. conclus. 3. Sanch. lib. 3. disp. 5. num. 7. Rebell. lib. 2. qua. 7. num. 10. Galpar Hurtado diffinit. 18. num. 59. At vt bene Aegid. Coninch. disp. 27. dub. 5. conclus. 3. absque graui causa hæc doctrina admitti facile non debet. Deinde si vno, vel altero die festo etiam non immediato denuntiationes intermitantur, vel e contra si ita continuæ, & successiuæ denuntiationes fiant, vt nullus diei sit intermissio, non videtur grauis materia ad peccatum mortale sufficiens, sicuti docet Sanch. & alij nuper relati. Quinimo à mortali excusandum est, si tribus diebus etiam non festiuis, sed feriatis stante magno populi concursu proclamationes fierent, vt docuit Sanch. lib. 3. disp. 6. num. 9. Reginald. lib. 1. num. 27. Gutier. tract. de matr. cap. 5. num. 8. Hurtado dicta diffinit. 18. Layman, tract. 10. de matr. 2. part. cap. 4. num. 10. Qui id ipsum docent, esto proclamationes fierent extra Ecclesiam in locis competentibus, vt in prædicationibus magna populi copia conflueret, eo quod fini Concilij qui est vt matrimonium contrahentium ad multorum notitiam penetrari fiat satis, si diebus feriatis, vel in loco publico, vbi ingens populi concursus adest publicetur.

Quod si contingat casus, in quo matrimonium statim contrahi bono communi, vel speciali contrahentium expediat maximè, neque sit recursus ad Ordinarium, qui in prædictis denuntiationibus dispense, poterunt contrahentes absque vlla culpa matrimonium contrahere coram Parocho, & testibus, Parochusque, & testes adesse poterunt quia leges Ecclesiasticæ non censentur rigore obligare, vt bene docent Sotus in 4. d. 2. §. 1. art. 2. conclus. 3. §. ex his Ludouic. Lopez in p. inferi. cap. 39. §. ex prædictis. Coninch. disp. 27. de matr. dub. 5. num. 52. Sanch. alius relatus, lib. 3. disp. 10. num. 27. Paul. Layman, tract. 10. 2. part. cap. 4. num. 10. Indicat Gutier. cap. 57. de matr. num. 6.

§. IV.

Qui possint in denuntiationibus dispensare & quæ sit causa legitima dispensationis?

- 1 Ordinarius potestatem habet in denuntiationibus dispensandi.
- 2 Vicarius Episcopi hanc potestatem habet ex vi vicariatus, etsi alij negent.
- 3 Parocho non est datum in his denuntiationibus dispensare.
- 4 Potestas dispensandi in his denuntiationibus delegari potest.
- 5 Nequit Ordinarius dispensare absque causa cognitione.
- 6 Non est opus iudicialis cognitio.
- 7 Quid sine causa iusta ad dispensandum?
- 8 Proprietas sigillatim causæ dispensationis.
- 9 Quid Ordinarius obseruare debeat, antequam dispense.

1. Concil. Trident. sess. 24. cap. 1. hanc potestatem concedit Ordinario, ibi: Nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, vt denuntiationes omittantur. Nominè Ordinarij non solum Episcopus, vt de fe. confatis, sed Abbates, Priores, alique plures iurisdictionem quasi Episcopalem habentes intelliguntur, vt bene tradunt Nauarr. sub tit. de sponsalib. in 2. tit. cons. 4. & sub tit. de clandestina desponsat. in 2. edit. cons. 1. Henriq. lib. 11. cap. 5. num. 5. Rodrig. 1. 1. sum. cap. 217. num. 4. 3. edit. Sanch. disp. 7. num. 4. Quocirca Magister Scholæ Salamanticensis poterit in his denuntiationibus dispensare cum Scholasticis, qui in matricula descripti sunt, vt docuerunt Rodrig. & Sanch. supra. Et Gutier. de matr. cap. 56. numero 9. Idem testatur de Commendatario perpetuo ob iurisdictionem quam habet Nauarr. dicto cons. 2. de clandestina desponsat. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 8. numero 28.

2. Vicario Episcopi ex vi vicariatus absque speciali delegatione hanc potestatem denegant Henriq. lib. 11. de matr. cap. 5. Basil. Ponce lib. 5. cap. 3. Anton. Gomez in explicat. cruciat. cap. 4. qua. 4. Menoch. cons. 69. num. 5. §. volum. 1. & lib. 2. de arbit. casu. 4. §. 1. n. 5. Cephalus, cons. 4. 2. 1. à num. 72. volum. 3. Pæzin, sue pract. 2. 1. preiudicio 3. in fine. Spino, in speculo testamenti gloss. 1. §. num. 29. Sed rectius eam illi concedunt Sanch. lib. 3. disp. 7. num. 10. Aegid. Coninch. disp. 27. num. 6. num. 55. Riccius in præf. decis. 2. §. 9. Galpar Hurtado disp. 5. diffinit. 19. num. 63. Zeuallos in suis pract. qq. qua. 604. num. 92. ad finem. Gutier. cap. 56. num. 11. quia Vicarius Episcopi est Ordinarius, quippe idem cum Episcopo tribunal constituit.

3. Parochum autem stante suspitione malitiosè impedimenti posse in denuntiationibus dispensare docuerunt Veracuz in appendic. ad speculum, dub. 1. Candelab. aureum. 1. part.

de matr. num. 243. Petr. de Ledesim. de matr. qua. 4. §. art. 5. circa 3. punct. dub. 1. eo quod Conc. Trident. Parocho commississe videatur. Nam postquam Concilium dixit Parochum debere contrahentes coniungere nullo opposito legitimo impedimento, subdit. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio matrimonium malitiosè impediti posse, si tot præcesserunt denuntiationes, tunc vel vna tantum denuntiatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Cum ergo nullam Ordinarij mentionem fecerit Concilium, videtur negotium hoc Parocho remittere Contrarium tamen omnino tenendum est, non posse Parochum in his denuntiationibus dispensare, quia ante Trident. omnes fatentur non posse. Tridentinum verò decreta Lateranensis Concilij non mutant, sed potius illis inherens decisionem constituit. Neque verba relata contrarij indicant, supponunt namque denuntiationum dispensationem factam esse ab Ordinario, cuius iudicio ipsum Concilium negotium paulò inferius remittit, ibi: Nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, vt denuntiationes remittantur, vel exigere casum matrimonij contrahendi, & dispensationem obtineri non posse, iuxta ea quæ diximus §. precedenti in fine. Atque ita ex declaratione Cardinalium docuit Henriq. lib. 1. 1. cap. 5. num. 5. Menoch. volum. consil. cor. 6. num. 61. Sanch. lib. 3. disp. 7. num. 17. Gutier. lib. 1. canon. qua. 4. cap. 1. num. 6. Et de matr. cap. 56. num. 12. Coninch. disp. 27. dub. 5. in fine numero 53. Paul. Layman, tract. 10. de matr. 2. part. cap. 4. num. 10.

4. An autem possit Episcopus, alique Prælati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes potestatem dispensandi in his denuntiationibus delegare? Negant Menoch. dicto cons. 69. à num. 55. volum. 1. eo quod videatur electa industria personæ, siquidem eius iudicio, & prudentia Concilium hanc dispensationem remittit: at quoties ad aliquod munus industria personæ eligitur, nequit id munus delegari: cap. fin. §. is nitem, de offic. de leg. Item negotium hoc vt pote tangens causam matrimonialem videtur esse arduum, ergo censetur ad illud industria personæ eligi, vt pluribus comprobatur Menoch. de arbit. lib. 1. §. 4. num. 11. & qua. 68. num. 15. Et colligitur ex cap. is cui, de offic. deleg. lib. 6. Sed rectius firmant contrarium Cap. de testament. gloss. 1. §. num. 29. Sanch. lib. 3. disp. 7. num. 20. Zeuallos in suis qq. pract. qua. 604. num. 93. & 99. Gutier. de matr. cap. 56. num. 13. Reginald. lib. 3. 1. numero 235. in princ. Aegid. Coninch. disp. 27. num. 55. concl. 3. Quippe hæc potestas non Ordinariis, quatenus personæ singulares sunt, sed quatenus iurisdictione ordinaria gaudent, conceditur, ac proinde delegari potest. Non enim censetur electa industria personæ ex eo quod negotium arduum sit, eiusque prudentiæ commissum, si delegatio personæ incognitæ, & indeterminatæ fiat, sicuti contingit in presenti, sit enim omnibus Ordinariis tam præsentibus quam futuris. Adde ipsum etiam Vicarium generalem Episcopi posse hanc potestatem delegare, nam eodem non possit alium Vicarium constituere, cap. clericos de officio Vicarij; at potest vnam, vel alteram causam delegare, vt docet Glolla cap. 1. de officio Vicar. in 6. verbo, ipsius. Et tradit Sanch. dicto lib. 3. disp. 7. num. 21. Gutier. de matr. cap. 56. num. 13. Coninch. disputat. 27. dub. 6. num. 55.

5. Hanc autem dispensationem nequit Ordinarius facere absque iustæ causæ cognitione, committitur enim à Concilio illius prudentiæ, & iudicio. Quæ verba arbitrium prudentiæ, & ratione regulatum important, vt bene Menoch. de arbit. lib. 1. qua. 8. num. 26. quod nequit consistere absque iustæ causæ cognitione. Atque ita tenet idem Menoch. cons. 69. num. 62. Salcedo pract. cap. 37. §. dispense. Zeuall. pract. qua. 604. num. 103. Sanch. lib. 3. disp. 8. num. 1. Gutier. lib. 1. canon. qq. cap. 19. num. 4. & de matr. cap. 57. num. 1. & alij plures ab eisdem relati. Quocirca si absque vlla causa Ordinarius omnes denuntiationes omittendas permitteret. credo mortaliter peccaturum, quia potestate sibi concessa abutitur, vt bene Sanch. dicta disp. 8. num. 2. Neque eius doctrinæ aduersatur (quidquid dicat Gutier. d. cap. 57. num. 1.) quod aliquando permittitur Parocho absque graui culpa assistere matrimonio, cui vna denuntiatio ommissa est, & proceribus conceditur nulla præmissa denuntiatione matrimonium celebrare, quia ommissio vnius denuntiationis leuis materia censetur, dignitas verò Procerum causam indulgentiæ præstat.

6. Prædictæ iustæ causæ cognitio aliquibus Doctoribus videtur iudicialis futura, eo quod non solum pro conscientiæ foro, sed etiam pro foro externo deseruiat, sic docuerunt Henriq. lib. 11. 6. Et Segura Daualos director iudic. 2. p. c. 16. n. 17. Sed oppositum vt probabilis defendunt Zeuallos in suis qq. pract. qua. 604. num. 104. Sanch. lib. 3. disp. 8. num. 4. Gutier. de matr. cap. 57. num. 2. Et lib. 1. canon. qq. cap. 19. num. 12. quia Concilium arbitrio Ordinarij remittit, quod sufficienter ratione regulari potest, si ex testibus etiam non iuratis agnoscant adesse causam remittendi denuntiationes. Neque hinc fit nullam esse differentiam inter hanc dispensationem.

& eam quæ datur pro conscientia foro: est enim lata differentia, quippe dispensatio pro conscientia foro ex sola relatione petentis, & affirmantis causam esse legitimam conceditur; secus vero hæc dispensatio, quæ aliunde, quam ex contrahentibus constare Ordinario debet causam dispensandi iustam fuisse.

7. Quæ sine causa iustæ ad dispensandum tradunt Doctores, ut videre est in Sylvest. verbo Matrimonium 6. quæst. 7. Zerola in praxi 1. part. verbo Matrimonium §. 9. Ludovic. Lopez, 1. part. instruat. cap. 87. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 8. num. 15. Henric. lib. 11. cap. 16. Sanch. lib. 3. disp. 9. Reginald. lib. 33. num. 214. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57. concl. 5. Gutier. de matrim. cap. 57. à num. 3. Paul. Layman. lib. 5. tract. 10. 2. part. cap. 4. num. 11. Basil. Ponce, lib. 5. cap. 12. & alii. Nam licet Concilium solum timorem malitiosæ impedimenti ut causam iustam designaverit, quia tamen arbitrio Episcopi reliquit hanc dispensationem, potest Episcopus aliis ex causis vtpote iustis, & legitimis dispensationem concedere. Aduerto tamen aliquando causam adesse iustam, ut denuntiationes ad matrimonij contractum omnino omittantur, aliquando vero ut solum postponatur contractui, præmittanturque consummationi.

8. Prædicti Doctores plures specialiter causas designant, prima est, quam tradit Concilium, timor malitiosæ impedimenti, id est quando iniquè, & contra rationem timetur matrimonium impedendum esse, hæc est sufficiens, ut postponatur denuntiationes. Secunda causa, ut omnino omittantur, est infamia, qualiter contingit, si diu existimati conjuges publicentur, ut bene testatur Gutier. de iuram. confirm. cap. 51. num. 12. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. num. 27. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 56. Valer. Reginald. lib. 33. num. 235. Tertia est disparitas conditionis, ætatis, diuitiarum, & qualitatis, ut docent Nauarr. cap. 22. num. 70. Salcedo, pract. cap. 73. ad finem. Spino de testam. gloss. 15. num. 18. Sanch. disp. 9. num. 3. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. numero 25. eo quod passim in circulis de eorum facto sermo habetur, quod pudorem ingerit, quæ causa regulariter est sufficiens ad omnimodam denuntiationem omissionem. Quarta & sufficiens ad integram dispensationem, est periculum animæ siue proprium, siue alienum, quale censetur esse timor grauis scandalis, quod inito statim matrimonio vitari potest, vel si contrahentes prauo se amore fuerint profecti, timeanturque in eo fore persecuturos, nisi matrimonium nulla dilatione facta contrahatur. Et idem est de meretrice in lupanari exposita, oportet enim permittere, ut matrimonium statim contrahatur, tum vt à malo statu desistat, tum ne ipsa, vel sponsus voluntatem contrahendi mutant. Sic Sanch. disp. 9. num. 17. alique Doctores superius relati. Quinta sufficiens ad postponendas denuntiationes, est legitimatio prolis in mortis articulo, & securitas decedendi in bono statu, ut ex communi omnium sententia testatur Couaruz. 2. part. de sponsalib. cap. 6. num. 11. Sarmiento, lib. 1. sect. cap. 6. num. 7. Henric. lib. 11. cap. 5. §. 6. Sanch. disp. 9. num. 19. Gratian. cap. 83. num. 16. Sexta sufficiens ad omnimodam dispensationem, est periculum cõmmandi matrimonium ante benedictionem nuptiarum, eo quod sit vicinum tempus in quo benedictiones nuptiales prohibentur, ut tradit Zerola, prax. Episc. 1. part. verbo Matrimonium §. 9. Reginald. lib. 33. num. 235. Sanch. disp. 9. num. 14. Egid. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 56. Septima sufficiens ad integram dispensationem denuntiationum est fauor in bono Ecclesiæ cedens, qualis sæpè censetur Magnatibus factus, si ab honore publicationis eximantur, vbi concedit Nauarr. cap. 16. num. 36. Sotus in 4. d. 28. quæst. 1. art. 2. post 3. conclus. Coninch. disp. 27. dub. 6. n. 57. Tandem quæcunque notabilis contrahentium commoditas siue temporalis, siue spiritualis præstat causam iustam omittendi, vel saltem postponendi denuntiationes, ut ex Doctoribus supra relatis facile colligitur. Illud verò est omnino aduertendum obligatum esse Ordinarium antequam dispense ne præmittantur denuntiationes inuestigare diligenter, tum an causa, quæ illi proponitur adit, tum ne contrahentes sint aliquo impedimento ligati; sicuti aduertit Sanch. disp. 9. num. 20. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57.

§. V.

An teneatur Ordinarius aliqua ex supradictis causis concurrente dispensare, contrahentesque possint negata dispensatione contrahere?

1. Non est obligatus Ordinarius dispensare, nisi quando bono communi, vel particulari contrahentium maxime expedit.
2. Satisfit cuiusdam obsecrationi.
3. Quæ causa bono communi, vel particulari contrahentium maxime expeditur.

4. Si Ordinarius obligatus concedere dispensationem denegat, poterunt contrahentes omisso denuntiationibus contrahere.
5. Non potest Ordinarius pro iis dispensationibus aliquam mulctam imponere.
6. Aliquando denuntiationes ante consummationem matrimonij debent præmitti, si antea præmissa non fuerint.
7. Probabile videtur non esse peccatum mortale consummare matrimonium non præmissis his denuntiationibus, si contrahentes certi sunt nullum subesse impedimentum.
8. Non est peccatum mortale consummare matrimonium ante benedictiones Ecclesiæ.
9. Quibus coniugibus hæc benedictiones concedenda sint?

1. **E**T si plures Doctores relati à Sanch. lib. 3. disp. 20. num. 2. censent existente legitima causa dispensationis obligatum esse Ordinarium dispensare: at verius & receptius est solum hanc obligationem inesse quocies bono communi, vel particulari contrahentium maxime expedit prædictam dispensationem concedere, ut bene docent Sanch. lib. 3. disp. 10. num. 6. Gutier. lib. 1. canon. 99. cap. 20. num. 23. & de matrim. cap. 52. numero 4. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 57. Basil. Ponce, lib. 5. cap. 31. post medium. Quippe Prælati ex officio tenentur bono communi, & speciali subditorum prouidere, quare si dispensationem huic bono conuenientem denegent contra proprium munus grauer delinquit, poteritque a conuentione facta appellari, saltem quoad effectum deuolutionum, ut rectè notauit Gutier. de matr. dicto cap. 57. num. 5. Quod si pensatis omnibus non grauer bono communi, vel subditorum dispensatio conducit, sed leuiter tantum, censenda est gratiosa dispensatio, eo quod hæc leuis commoditas a bonitate compensetur obseruatione rigida legis communis. Probaturque potest hæc doctrina duplici Textu, primò ex cap. expulsi de cleric. ex communi. ministri. vbi inquit Pontifex, nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer dispensatum. Expulsi verbum misericorditer; quod gratiam denotat, non obligationem, tamen causa iusta dispensandi subest, alia dispensatio concedi non potest, esset enim dissipatio, & abusus potestatis. Itemque cap. ut si clericus, de iudicij. §. de adulterij. libertati Episcopi relinquit dispensationem, vbi Glossa ait, dispensationem aliquando esse debitam, aliquando gratis fieri. Contra verò cap. cum ex eo, de Elect. in 6. vbi conceditur Episcopo, ut possit cum Clerico dispensare, ne septennio resiliat ob studiorum causam; Doctores communiter asserunt esse obligationem grauem dispensandi ob bonum commune, & speciale subditi, & quia in Textu causa exprimitur. Sic Ioann. Andr. Archidiaconus & Franc. ibi.

2. Neque obest, quod Concilium in grauissima causa malitiosæ impedimenti arbitrio Ordinarij dispensationem remittit, ut inde inferatur nunquam Ordinarium obligatum esse dispensare, quia Concilium Ordinarium remittit iudicare, ad malitiosum impedimento stante expedit, vel non expedit denuntiationes omittit, & eo quod alia via malitiosum impedimentum auferri possit. Non autem Ordinarium concedit libertatem negandi dispensationem, eo ipso quod iudicat matrimonium expedire, & malitiosum impedimentum alia via non posse tolli.

3. Quod si roges, Quæ causa ex supradictis expressis grauer, vel leuiter bono communi, vel particulari contrahentium conducatur? Breuiter respondeo omnes causas superius assignatas grauer bono communi, vel speciali contrahentium conducere, excepta tertia, quæ oritur ex verecundia ob disparitatem ætatis, conditionis, nobilitatis, vel diuitiarum, & excepta septima de gratia, & fauore Magnatibus faciendo quippe hæc due causæ est iustæ sint, non tamen ita graues, quia sæpè grauius vigeat, & Ecclesiæ conuenientius sit legem hanc Ecclesiasticam de denuntiationibus præmittendis obseruare, ut tradit Sanch. Coninch. Gutier. Basil. & alij supra.

4. Verum, si stante iusta causa, ob quam grauer bono communi vel particulari subditorum expedit dispensationem concedere, Ordinarius denegat, poterunt contrahentes omisso denuntiationibus contrahere, quia leges Ecclesiasticæ non obligant cum graui iactura, ut bene docent Nauarr. cap. 21. num. 70. Sotus in 4. d. 28. q. 1. art. 2. conclus. 3. Henric. lib. 11. cap. 5. num. 5. & cap. 5. n. 5. & alij relatis Sanch. disp. 10. n. 23. Gutier. de matrim. cap. 57. num. 6. Coninch. disp. 27. dub. 6. num. 59.

5. Modus ab Ordinario obseruandus in hac dispensatione, liberalis esse debet, atque aded nullam pecuniariam mulctam imponere potest, ut generaliter decium est à Concilio Trident. sess. 25. cap. 18. de reformat. Neque valet dicere grauis dispensationem concedi, tamen si præcipitur dispensando, ut elemosynam alicui pio loco tribuat, quia esto dispensando nihil recipiat, at ob eius actionem onus dispensando imponitur: non igitur gratis, conceditur, sicut non concederetur gratis factum ei qui stipendium alteri dandum obligaretur, sicque omnes Doctores conueniunt non posse Episcopum concedentem dimissorias ad Ordines obligare ordinandum, ut pro dimi. sionis elemosynam pio loco largiatur, quia non